

مطالعه تاثیر ترویج بر مهارت نوغانداری در شهرستان تربت حیدریه

حشمت سپهری مقدم^۱، عبدالعظیم نصیری^۲

۱- استادیار، گروه کشاورزی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، ایران ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم دامی
دانشگاه پیام نور

Azim.nasiri47@yahoo.com

چکیده:

عدم تمایل روستاییان به شرکت در فعالیت های آموزشی و ترویجی یکی از مشکلات برنامه های نوغانداری است. هدف از این تحقیق بررسی مولفه سن بر مهارت نوغانداری در شهرستان تربت حیدریه بود. در این تحقیق از نمونه برداری ناحیه ای یا خوشه ای استفاده شد و با استفاده از نرم افزار spss و روش آلفاکرونباخ، اعتبار پرسشنامه محاسبه گردید. مطابق نتایج حاصل از این تحقیق، بین مهارت های نوغانداری کسانی که در دوره های پرورش کرم ابریشم شرکت کرده بودند و افرادی که در دوره های مزبور شرکت نکرده بودند تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

کلمات کلیدی: ترویج، مهارت نوغانداری، تربت حیدریه

مقدمه:

صنعت پرورش کرم ابریشم برای اولین بار در کشور چین در ۲۶۵۰ سال قبل از میلاد مسیح مشاهده شد، با عبور محموله های ابریشمی از طریق جاده ابریشم به کشورهای اروپایی، کم کم این صنعت در کشور ایران رواج یافت به طوری که در قرون پنجم و ششم میلادی یعنی در دوره سلطنت ساسانیان این صنعت رونق فراوانی داشت ولی سقوط و سلسله ساسانیان موجبات رکود این صنعت شد. پس از استان های شمالی ایران، بیشترین نوغانداری در استان های خراسان رضوی، شمالی و جنوبی مشاهده می شود و در استان خراسان رضوی بیشترین آمار پرورش دهندگان به شهرهای تربت حیدریه، کاشمر، درگز، گناباد، مه ولات، کلات نادر، بردسکن، زاوه، سبزوار و نیشابور اختصاص یافت.

اداره نوغان در استان خراسان در سال ۱۳۱۴ در شهرستان تربت حیدریه احداث شد و در سال ۱۳۱۶ بهره برداری شد. در ابتدای تاسیس، این اداره وابسته به بانک صنعت و معدن بوده و فعالیت آن تهیه و توزیع تخم نوغان خارجی بود و تا سال ۱۳۱۷ رئیس اداره نوغان فردی فرانسوی به نام میسوفران بود و از آن سال به بعد روسای ایرانی

جایگزین شدند. در سال ۱۳۵۹ شرکت ابریشم گیلان و مجتمع ابریشم طبق مصوبه شورای انقلاب اسلامی به شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم ایران تغییر نام یافت و شعبه تربت حیدریه نیز به عنوان تنها شعبه آن در خراسان به فعالیت خود ادامه داد.

هدف از انجام این پژوهش بررسی و تاثیر ترویج بر چگونگی پرورش کرم ابریشم در منطقه تربت حیدریه بود.

مواد و روش ها:

ابزار اندازه گیری در این پژوهش، پرسشنامه بود که سوالات پرسشنامه در زمینه میزان سنجش اطلاعات در زمینه بهترین روش تفریخ، وسیله مورد استفاده در زمان تفریخ، میزان روشنایی، مکان پرورش، نوع و نحوه غذادهی، دمای مناسب، روش تعویض بستر، زمان برگ چینی، درصد رطوبت و نحوه ضد عفونی سالن پرورش بود. قابلیت اعتماد پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۹ بدست آمد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۵ تجزیه و تحلیل شد و مقادیر $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی دار تلقی گردید.

نتایج و بحث:

پرورش کرم ابریشم در ایران به عنوان یک شغل فرعی در کنار مشاغل اصلی می باشد. مشارکت کنندگان به این حرفه به عنوان یک کار جنبی می نگرند، لذا مهارتهای افراد در تفریخ تخم نوغان متفاوت است. روش تفریخ، رطوبت گرما نور مورد استفاده در مدت زمان تفریخ، تغذیه مناسب برگ توت از عوامل مهم تعیین کننده میزان مهارت پرورش دهندگان کرم ابریشم در این تحقیق بود که از طریق محاسبه جمع نمرات سوال های پرسشنامه مهارت های نوغانداری حاصل شد. بین مهارت های نوغانداری کسانی که در دوره های پرورش کرم ابریشم شرکت کرده بودند و افرادی که در دوره های مزبور شرکت نکرده بودند تفاوت معنی داری مشاهده نشد و ارزش P مشاهده شده معادل ۰/۲۱ بود. آماره های مربوط به مقایسه مهارت های نوغانداری افراد شرکت کننده در دوره ها و مقابل آن در جدول ۱ نشان داده شده است. لذا سازمان های مربوطه نیاز است در جهت برگزاری دوره های مفید و موثر بر پرورش کرم ابریشم فعالیت جدی داشته باشند.

جدول ۱. مقایسه مهارت های نوغاندارانی که در دوره ها شرکت کرده اند و کسانی که در دوره ها شرکت نکردند بودند

مهارت های نوغانداری	میانگین	انحراف استاندارد
دوره دیده	۹۹/۸	۶/۷۷
دوره ندیده	۹۷/۴۲	۲/۰۶
P value	۰/۲۱	

نتیجه گیری

در مطالعه حاضر مهارت های نوغانداری میان ۳۴۰ نوغاندار شهرستان تربت حیدریه در سال ۱۳۹۱ یکسان نبود و بیشترین افراد از سطح متوسطی از مهارت نوغانداری برخوردار بودند.

قدردانی

بدینوسیله از آقای بهزاد جهانفر که در توزیع و جمع آوری پرسشنامه کمک نمود سپاسگزار هستیم.

منابع

- اعتباری، ک. و س.ح. حسینی مقدم (۱۳۸۴) پارامترهای بیوشیمیایی و تولیدی کرم ابریشم بومی ایران. مجله علوم کشاورزی ایران. سال ۴. شماره ۳۶.
- حسینی مقدم، س.ح.، ک. اعتباری و س.ض. میرحسینی (۱۳۸۵) بررسی اثرات دفعات تغذیه روی صفات تولیدی و تغذیه ای کرم ابریشم. مجله علوم کشاورزی ایران. سال ۴. شماره ۳۷.
- حسینی مقدم، س.ح.، ک. اعتباری و س.ض. میرحسینی (۱۳۸۵) بررسی اثر تعداد دفعات تغذیه بر برخی از صفات تولیدی و شاخص های تغذیه ای کرم ابریشم (*Bombyx mori*). مجله علوم کشاورزی ایران. سال ۳۷. شماره ۵.
- متین دوست. ل.، ج. جلالی سندی، ح. سلیمان جاهی، ک. اعتباری و ف. رهبری زاده (1385) کشت سلولهای بافت جنینی کرم ابریشم *Bombyx mori* L در شرایط آزمایشگاهی. نامه ی انجمن حشره شناسی ایران. سال ۲۶. شماره ۲.

- غنیپور، م.، ع.ا. شادپرور، س.ض. میرحسینی و ع.ر. صیداوی (۱۳۸۶) برآورد ارزش اقتصادی صفات تولیدی و تولید مثلی سه لاین تجاری کرم ابریشم ایران در گرایش حداقل هزینه. پژوهشنامه علوم کشاورزی دانشگاه گیلان. سال اول. شماره ۷.